Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Pour les pays ne faisant pas partie de l'Union postale	Hors de chez soi	Chez soi à Haiphong	Algérie, Tunisie et Maroc	Autres Pays de l'Union postale	Numéro spécial
Một năm.	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 50	6 $ 30	6 $ 60	9 $ 00
Các làng và Các công-sở	»	8. 00	8. 00	8. 00	9. 00	»
Sáu tháng.	3. 00	3. 50	3. 20	3. 20	3. 30	4. 50
Ba tháng.	1. 50	1. 75	1. 60	1. 60	1. 65	2. 25
Một tháng.	0. 50	0. 60	0. 55	0. 55	0. 60	0. 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

DEPOT LEGAL INDOCHINE 1925

ANNONCES

Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.

Une seule insertion. . . . 0 $ 20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Người An-nam có lười biếng không?

Đó là cái đề mục một bài của ông Duclaux là một vị quí-quan sang ở nước ta đã lâu ngày, viết trong báo *Avenir du Tonkin* mấy bữa trước đây.

Cứ như ý ông thì người An-nam cũng có hồnh lười biếng, nhưng cái lười biếng ấy không giống cái lười biếng của các dân tộc khác. Cái lười biếng của các dân-tộc khác là lười biếng về thân-thể hơn là lười biếng về trí-não; cái lười biếng của người An-nam là lười biếng về trí-não hơn là lười biếng về thân-hể.

Nào ta thử xét hai cái lười ấy nó khác nhau thế nào, và người mình quả thực có bệnh lười biếng nào không. Lười biếng về nhục thể là làm lụng khó nhọc không muốn làm, chỉ muốn ăn dưng ngồi rồi cho sướng cái thân. Lười biếng về trí não là không chịu lưu tâm chú ý vào một việc gì, cái gì cũng cầu-thả xong thì thôi, không muốn bận đến *tri não*.

Này xét về đường nhục thể thì người mình quả không đến nỗi lười. Một dân làm lụng đầu tắt mặt tối châu lấm tay bùn như dân mình mà bảo rằng lười thì chẳng hóa ra là oan-uổng lắm dư. Nhưng trái lại, ta thử xét về đường trí-não, thì ta sẽ dám bảo là dân mình không lười. Này như một anh phu xe ngoại kéo xe chạy đường trường, khi thì giời rắng chang chang, đường bụi như đốt, khi thì giờ tấp mưa dầm, bùn lấy lõm bõm, chạy bước thấp bước cao, cái xe thì lọc cà lọc cọc, ấy thế mà lắm khi đi luôn hàng tám chín giờ đồng hồ, một ngày đi được 50, 60 kilom è res. Một người lao lực như vậy, thì ai bảo là lười biếng. Nhưng nếu ta thử ngắm cái xe của anh phu xe ấy xem sao mà cọc cạch nặng nề thế, thì ta thấy có khi tại cái họng bánh xe lâu ngày không bôi dầu, nên bánh xe rít lại khó đi, có khi cái mui nó long cái đanh ốc, nên nó lật đi lật lại làm cho nặng thêm ra, có khi bởi một cái tay vịn nó ốc xuống, thỉnh thoảng lại đập vào bánh xe, nên xe lại nặng-nề thêm ra nữa. Nhưng sự bất tiện ấy anh ta vẫn biết từ hôm qua hôm kia, buổi sang lúc ngồi đợi khách, giá thử anh ta có sửa sang lại thì cái xe nó êm hơn nhẹ hơn được, nhưng miễn là xe kéo được không nặng người, thì công dâu mà sinh sự lôi thôi, lại phải nghĩ ngợi nát óc ra chứ! Ấy thế có phải anh phu xe kia lười về đường trí não không. Lại cũng vì cái lười về đường trí não ấy mà một cậu học-sinh, học bài chỉ gào như quốc kêu mùa hè, nhưng chữ nào sao lại dùng thế nầy, câu kia sao lại đặt thế ấy, cậu không có lưu tâm chú-ý mà tìm tòi bao giờ, thành thử miệng cậu gào rất nhiều, óc cậu nghĩ rất ít, cái việc của cậu làm thành ra một cái máy, chứ cái trí-não không có ở đây, bề ngoài cậu là một người rất cần lao, mà bề trong thực là một người lười-biếng vậy.

Cũng bởi cái tính lười biếng ấy nên người mình không biết tiếc thì giờ, làm lụng việc gì cũng hay kéo dài ra. Từ lúc ngồi, lúc đứng, cho chí lúc nói lúc ăn, cái gì cũng ề-à chậm chạp, không có vẻ nhanh nhẹn vội vàng. Cái đó cũng là cái thói quen. Người ta đi chơi thì bảo ra chơi, cái lúc làm thì cầm đầu cầm cổ cho chóng xong, mà trong bụng biết cái gì nên làm thì đừng lên làm lập tức. Người mình thì khác hẳn, mỗi khi làm cái gì, trong bụng hình như cũng thường rằng ngày là ngày của Gờ-ri của Bột, bây giờ chẳng làm thì chốc nữa, đi đâu mà vội vàng hấp tấp như đứa kẻ cướp ấy. Vì cái quan-niệm ấy nên đến lúc để tay làm việc, thì lúc nào cũng hình như vừa làm vừa chơi vậy. Này như ông Trùm định ra tỉnh sắm tết, ông dậy từ sáng tinh sương, nào rửa mặt mũi, nào sắm áo quần, cũng đã dõng-dạc mất chán thì-giờ rồi, đoạn lại pha ấm nước uống, nước sôi ở ấm-chu-ên, ấm-chuyên chuyển sang chén tổng, chén tổng chuyển sang chén con, uống xong ấm nước mất độ một giờ, rồi lại còn đi ra đi vào năm bảy lượt, vừa đi vừa ngắm cái quần bộ áo chàn cỉ-lê mới bước chân lên đường, đi chán chữ bát tập tập tễnh mãi quá trưa mới lên đến tỉnh, lên đến tỉnh lại vào ngồi nghỉ hàng nước nào đó độ nửa giờ, rồi mới khệnh-khạng vào các hàng mà cả hết hàng nọ đến hàng kia, rẻ ra đến lúc mua được tí hàng thì gần tối, bây giờ mới cuống cuồng rối rít để về cho kịp, ấy thế là hết một ngày từ sáng đến tối, mà chỉ mua được một vài thứ hàng. Đó cũng là bởi cái lười biếng trí não mà ra vậy.

Cũng bởi cái tính lười nên người mình thành ra cẩu thả, làm cái gì không chịu làm đến nơi đến chốn bao giờ. Này như có bé quét cái nhà thì chỉ quét qua chỗ rông rãi mà thôi, chứ còn rác bẩn ở gầm ghế xó nhà về để đấy không quét cho sạch. Này như bác thợ may may cái áo, tà viền cũng đẹp, khuyết đơm rất khéo, nhưng cái cổ hơi rộng một tí, cái vạt hơi sa một phân cũng thôi. Nào như bác thợ mộc đóng cái tủ, kểu rất xinh, gỗ rất bóng, nhưng các đường chỉ xoi hơi lệch, cái lèo got hơi sờn, nhưng ai có trông kỹ mới rõ, thì cũng chỉ phải sửa sang cho cẩn thận. Cái tính cẩu thả ấy cũng là một lối lười vậy.

Cũng lại vì cái tính lười biếng nên người mình không có cái quan-niệm cao-thượng về việc học, trong lòng có cái hy-vọng lợi dụng cái sở học mà kiếm tiền thì người đi học mới muốn học, chứ học để mở mang trí não, học để tăng tiến nhân cách, nói tóm lại học để cho biết thêm, học để lại học nữa, thì ít khi người mình có cái quan-niệm ấy. Này như một ông Bá cho con đi học, thấy ngoài bài viết văn Pháp, bài tập nói tiếng Pháp, ông thấy lại dạy bài cách-trí, hay bài Việt văn, có khi lại tiếc công cho con, mà kêu rằng sau này đi làm có cần gì cách-trí, Việt-văn đâu, mà bắt trẻ học làm gì cho tốn công-phu vô ích. Này như một người lớn đã đi làm, giả thử Chánh-phủ có đặt một lớp để học thêm, mà không có bửa ai đỗ-sẽ cho tăng lương, thì chẳng ai chịu đến học, ấy là bởi những người ấy không phải là muốn biết mà học, không phải là có thị vụ học lấy đỗ mà thôi, đến lúc đỗ rồi, chữ nghĩa là trả lại tay cả.

Cũng lại bởi cái tính lười biếng ấy nên người mình có cái tính ăn thường thủ phận, không có chí cổ gắng cho cái thân được sướng hơn, cho địa-vị được cao hơn. Này người làm thợ cắm đầu cắm cổ học được cái nghề, mới ngày liệu chừng kiếm được một vài hào, vợ chồng con cái liệu cũng không đến nỗi đói khát, thì cứ sáng rửa cửa trưa mài dũa, hết ngày ấy đến ngày khác, chứ không có ra công gắng sức luyện tập cho thêm khéo, thêm hay, may ra kiếm được nhiều tiền hơn đôi chút, mà để dụm để dành cái vốn con, một mai lập được cái xưởng riêng chẳng. Lại như một cậu đi làm phu trong một xưởng kia, biết phận mình nhà nghèo, lúc bé không được học nghề, nên không làm được thợ, nhưng cũng đành phận làm phu mãn đời mãn kiếp, chứ như cái cách làm thế nào cho một ngày kia nên bác thợ, thì trong trí não không hề bao giờ có nghĩ đến. Thôi miễn là ta khéo hầu hạ thấy cai ông chủ, trước là giữ được chỗ làm ăn lâu dài, sau là lâu ngày được thêm một vài đồng chăng, ấy thế là mãn-nguyện phỉ chí rồi. Cái tính bốn nhiên như thế, người mình có khi cho là quân-tử, nhưng người ngoài cho là bởi cái trí não lười biếng mà ra.

Ấy đại để cái tinh thần lười biếng của kẻ lười biếng nước ta nó như thế, chứ nó không giống như cái lười biếng của kẻ lười nước khác. Người lười nước khác là dụng tâm không làm lụng nên gọi là lười. Người mình làm lụng quanh năm đầu tắt mặt tối chân lấm tay bùn mà tổng chỉ vẫn là một giống lười, thì ra cái thân xác mình dầu có làm, nhưng cái linh-tính vẫn ngủ, ấy bởi cái bệnh lười ấy nên dân mình giã có mấy nghìn năm, nước mình trải bốt bao thế-kỷ mà học-thuật vẫn không bằng ai, công nghệ đành kém người, thì ra dân có giỏi, nước có cũ, nhưng trong khi sống bề kia vỗ, quả đất nọ quay, mà con người vẫn mơ màng nửa ngủ nửa thức, sống không ra sống, chết không hẳn chết vậy.

Ô! Cái lười vẫn là cái hại nhưng cái lười của mình cũng lạ thay, trong bài sau ta hãy xét xem vì những duyên-cớ gì mà người mình có cái tính lười đặc-biệt vậy.

L. Th

ÂU-CHÂU ĐIỆN-TÍN

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 19 Février 1923

Hoa-kỳ đối với việc trú-binh trong hạt sông Rhur

Báo *New York Times* có nói: Trong hạt sông Rhur chánh phủ Pháp xử trí một cách cẩn thận, và công việc xem ra có một cái cơ-sở vững bền. Von Nossenberg là ngoại-vụ thượng-thư nước Đức phản-đối về việc trú-binh, thì nước Pháp có đáp lại rằng quan ngoại-vụ thượng-thư nước Đức nên xét lại những công văn của bác-bỏ còn hơn là phản-đối việc trú-binh. Vì ở đấy sẽ thấy một bức thư của M. Bismark gửi cho chánh-phủ Pháp ngày 25 Mai 1872. Trong bức thư ấy có nói: « Nếu đến mùa xuân năm 1874, nước Pháp không nộp đủ số binh-phí cho nước Đức, thì ít ra nước Đức cũng sẽ tự tỉnh lấy việc cai-trị các quận của Đức đóng quân. » Báo ấy có kết-luận rằng: Nếu thực lòng nước Đức muốn cho Pháp rút quân ở hạt sông Rhur về, thì nước Đức nên làm như nước Pháp đã làm ngày trước.

Việc nước Irlande

Quan Giám quốc Gosgrave có bị tối hôm thư cho bọn khởi nghịch ở nước Irlande nói rằng chánh-phủ Irlande quyết chí tảo-trừ bọn khởi nghịch. Những người về đảng khởi nghịch bị giam hèn kỳ một là đưa xin đầu hàng.

Việc trú binh trong hạt sông Rhur

Hiện tình ở Dusseldorf vẫn đứng như trước.

Ngày hôm qua tại Orefe'd một chuyến xe hỏa của nhà binh nước Bỉ đụng phải một chuyến xe tải lương nước Pháp. Một người Bỉ bị hại.

Một chuyến xe chở công-binh nước Pháp bị một giây 5 chiếc toa máy đụng phải ở đúng ga tại Oedtmassen. Hai người chết, ba người bị thương nặng và tám người bị thương nhẹ. Cái duyên cớ làm sao mà xe đụng nhau hiện nay chưa rõ.

Tại Dusseldorf ngày hôm qua các sở kiểm-duyệt đã bổ 120 toa chở các sản-vật kim-khí trở lại không cho ra ngoài hạt sông Rhur.

Ở đường cương-giới nước Hà-lan có bắt được chở than lậu. Có mấy chuyến than khai rằng chở đi Hà-lan, đến lúc qua đường cương-giới rồi, đi đến Beohum thì đỗ than xuống, rồi từ đấy lại chở than về Đức.

Có mấy chiếc tàu kéo cờ Hà-lan đi qua chỗ đặt sở thương-chính thì đỗ than lên bến. Hiện nay đã trù mọi phương-sách để phòng những việc ấy.

Ngày hôm qua có ba chuyến xe than cốke từ Wedau chở về Pháp và một chuyến xe than chở về nước Bỉ.

Ở Trèves đã bắt được 220 triệu marks của người Đức dùng để cấp cho thợ thuyền đình công.

Thành Gelsenkirchen không chịu nộp số tiền phạt là 10 marks, thì nước Pháp đã đem quân đến đóng ở thành ấy và tịch biên 100 triệu marks trong ngân-quỹ của thành phố.

Muốn trừ cái thái độ của các nhà buôn Đức ở Essen không chịu bán hàng cho người Pháp người Bỉ và các nhà binh quyền, thì chánh-phủ Pháp có thi-hành cái cách sau này rất là công-hiệu: Đem một cái xe ô-tô đi các phố đến mỗi cửa hàng xe đỗ lại, một người ở trên trèo xuống vào trong hàng hỏi mua. Nếu chủ-nhân không chịu bán hàng, thì liền bị bắt mà điệu lên xe, rồi xe lại đi cửa hàng khác.

Ở Witten hiện nay các nhà binh-quyền trực-tiếp với các nhà bán hàng mà tổng thu các vật-dụng. Ở đấy họ tổ chức xin tem chiếu theo trước. Xem ý nhân-dân thấy các nhà binh-quyền cũng khoan-dung, thì họ cũng đỡ-gắng hơn trước.

Việc thợ mỏ đình công ở Saint Etienne

Ở Saint Etienne (Pháp) có tin đến rằng thợ mỏ ở các mỏ Firminy đã trở lại làm việc cả rồi.

Việc nước Tchécoslovaquie

M. Rosin tài-chính thượng-thư bị bành-thích trong tháng giêng mới rồi vẫn thế ngày hôm nay.

Tin Trung-hoa

Ngày 9 Février 1923

Hương cả ng đặc-điện

Dương-bỉ-Mẫn người tỉnh Hồ-bắc-Dân về Quảng-đông, có phái đại-biểu sang thăm hỏi. Việc chiến-tranh ở Bắc giang vẫn chưa được yên. Quê-quốc đã kêu đến để trợ chiến. Ngày nóm nay đã đúng 6 tòa xe hỏa theo con đường Việt-Hán tuần-lộ chở binh bị thương về Quảng-châu. Ngụy-bang-tinh điện cho Điền-quân tự-ơn bảo-toàn tính-mạnh. Trần-Bang-Anh đã bỏ quân-giới-cụ đi sang Bắc giang.

Giáo-dục uồng-trường

Giáo-dục ông-trưởng là Bành-đoàn-Dy sẽ học-sinh Âu-đã, đã triệu hơn 40 người ở trong đội Bảo-an để đi bảo-vệ. Bài-biện học-sinh sinh bọn đi đã đã-thuyết về yêu-cầu Bành-đoàn-Dy, quyết định đuổi Bành.

Tin Ngô bội Phu

Ngô-bội-Phu sẽ đi điện cho Tôn-ra-ốu-trưởng mưu-mưu tới Hộ-tương để cùng Liễ-quyền-Minh nói về việc Quảng-đông

Tin Vương chính-Đình

Vương chính-Đình tuông điện một ước rằng:

Văn-lưu hiệu-trưởng

Bành-đoàn-Dy điện văn-lưu các hiệu-trưởng, cho Trường-mộng-Lân thay chức Bắc đại hiệu-trưởng. Trường-mộng Lân tuông-điện không nhận. Bành-đoàn-Dy. Xin quốc-vụ viện điện cho Lư-vinh-Trường và Hà-phong-Lâm khuyên Sài-nguyên-Bôi về học-niệu.

Lũng-hải đốc biện

Bắc-kinh chính-phủ đang Lao-chi-Thương làm Lũng-hải đốc biện.

Phúc-kiến tỉnh-trưởng

Lâm-sam phụng chính thúc mệnh lệnh của Tôn-trung Sơn cho làm Phúc kiến tỉnh-trưởng.

Bài ca Âu-trí-viện

Theo lời Ngô-thì-Quyện nữ-sĩ thi cuộc thi bài ca Âu-trí-viện này cũng lần-lượt đăng báo như cuộc thi thơ nước lụt của bản-quán năm xưa, để nghe những lời bình-phẩm của khách tao-văn, rồi sau mới bàn đến việc định-duyệt. Vậy xin nói để các ngài biết rằng các bài đăng ở mục này chưa có phần hơn kém trên dưới chi cả, mà còn tùy-nơi-hoàn giữu lên, thì đánh số thứ-tự mà thôi.

LXVI

Văn-minh nức tiếng Á đông,
Nhờ ơn phúc-tội, có công tuất bầu.
Những là vị quốc, vị dân,
Lập vườn Âu-trí sa gần thiếu-đâu.
Trẻ ta, ta lại quây quần lại,
Chỗi khó mưu móc nhiều xa.
Ấy là tinh năng, ấy là ân sâu.
Lòng lành quảng-đại xiết đâu,
Yên-giang tế-độ bảo cầu hài nhi.
Có sự-chủ, có phương quy,
Yến thời có thuốc, đói thời có cơm.
Chơi có chỗ rạ i có giường,
Áo mền mùa rét, áo đơn mùa nồng.
Có trí-dục có nhân-sống,
Tập tành luyện-tính có tiến thăng-hoa.
Mọi mai nên được trưởng-thành,
Thêm người đoàn-thể tiếp danh kế-truyền.

. . . . . .

Bốn phương thu lại một nhà,
Kẻ gần ai ở, người xa tìm về.
Con con, cháu cháu đề-huề,
Phú cường, thường phú ai bì được ai.
Đường-đường một nước anh-tài,
Thông minh vẹn chẳng đăng người tượng phù.

. . . . . .

LXVII

Trăm năm trong cõi người ta,
Mừng nay gặp buổi văn-minh,
Chính đương tuần thế thái-bình mở mang.
Thành thị cho chí dân làng,
Nghèo nàn thảo đạ g ai sang vui lòng.
Tiễ thơ cơ nhỏ tong đong,
Nào on lượng cả hợp đồng làm dayão.
Lập ra sở Á-tế viện,
Có ba bảo mẫu chuyên quyền chẩn-bần.
Vệ-sinh gia giữ cẩn đuôi,
Sớm khuya dạy dỗ cẩm ngồi nằng nâu.
Thuốc thang chạy chữa trăm chiều,
Mong cho chóng lớn điều điều thành nhân.
Ti day dưỡng dục thêm ân,
Vậy nào chấp nệ trực trần thành ra.
Xem bằng nghĩa mẹ công cha,

* * *

Tứ dân

Nhờ câu của cải để buề,
Không hề gì tứ sĩ có nghề tay chân.
Bảo nhau tu phải lập thân,
Đến nhàn lên bậy phải cần sinh nghề.
Tứ dân vẫn có bốn nghề,
Mỗi công với lợi nai nghề công thương.
Sĩ nia cấp sách ra trường,
Phải xông phá có rắm đường mới nên
Chỉ tu tập lấy cho bền,
Đường có t. ể hiểng không tiền chơi của
Có chí thì làm nên quan,
Ngàn ngôn đã có bia đan khôi tua.
Nghề công đi sớm về trưa,
Cuộc bằm vẫn lại cây bừa cho sâu.
Luân-lưu cuống quả lắm đều,
Có công thì được nêu gian có phen.
Nghề công điểu trác ai khéo,
Công tư cũng vậy cho ngoan mới bền.
Mặc ai làm cỗ làm gian,
Miễn ở kỷ lương chẳng toan làm càng.
Những người điểu đảo lắng nàng,
Dù được lành ác sao hằng tổ đanh.
Khuyên nhau chăm chỉ học hành,
Kiếp nay chẳng lụ kia để danh kiếp sau.
Nghề thương phải nghĩ công bằng,
Tình thông thỉnh toan mọi nẻo trường giang.
Không nên giảo dảo lường thường,
Về sau con cháu phỏng chừng nhờ công.
Cảm cán thì cứ tiếng bằng,
Những người gian lận có bằng ai đâu.
Không nên sàn sát cơ cầu,
Mua sao bán vậy cho mau hỡ pha.
Quí thanh bất ngại bỏ đa,
Nhất nghệ tinh xảo ắt là thân vinh.
Nghề nào nghiệp ấy chớ tinh.

HÀI ĐÀM

Năm mới nó chúc nhau

Hai chú Sc-y Mực với Thăng (Sếc với Hoằng) gặp nhau mừng nhỏi tiếng nghe vang.
Năm nay một vốn mà o lời nhé!
— Tôi cũng chúc cậu làm khách sang!

Rồi nó chúc nhau sống thật dài:
Đến trăm mươi tuổi, đứa trăm hai.
Sc-ly mà sống tu nhường ấy,
Thời đuổi trâu ai chết chống ai?

Nó lại chúc nhau để rồi nhiều:
Trai đàn gái đống, sẻ bòn nhiều!
Trời cho sống cỗ và khôn lớn,
Nối nghiệp ông cha giữ dõi điều.

Nó cũng chúc nhau được chức quan:
Đeo ấn không biết đeo đến đâu.
Phẩm hàm chẳng nó, lần chi nữa!
Cốt biết làm to nước lớn sau!

Bùi-Bằng

Huỳnh Chí Hào Kho Sách Xưa Quán Ven Đường

ấy bắt thiện giả ở chi.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lộ từ 12).

DỊCH NGHĨA — *Ông Tử-Công hỏi rằng : Phỏng như có người làm được người trong làng ai cũng đều yêu-mến cả, thế có là người giỏi hay không ? Đức Khổng-tử đáp rằng : Chưa chắc đã là người giỏi vậy. Lại hỏi : Phỏng như có người, phàm người trong làng ai cũng đều ghét bỏ cả, thế có là người dở hay không ? Ngài đáp : Chưa chắc đã là người dở vậy. Không bằng xem người nào ở trong làng mà được người thiện yêu, kẻ bất-thiện ghét thì người ấy mới thật là người giỏi vậy.*

421. Nam-cung-Quát vấn tư khổng-tử viết : Nghệ thiện sa, Ngão đăng chu, cầu bất-đắc-kỳ-tử nhiên. Vũ, Tắc[illegible]-Nam-cung-Quát xuất. Tử viết : Quân-tử tai nhi nhược nhân. Thượng đức tai nhược nhân.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Hiến-vấn từ 13).

DỊCH NGHĨA. — *Ông Nam-cung-Quát hỏi đức Khổng-tử rằng : Đời xưa như người Nghệ có tài bẩn giỏi, người Ngão có sức khỏe kéo thuyền trên cạn, mà đến sau đều bất-đắc-kỳ-tử cả ; ông Vũ, ông Tắc chính thân đi cày cấy, mà đến sau đều có thiên-hạ ; là có làm sao ? Ý ông Quát lấy Nghệ, Ngão vì với quyền-thần đời bấy giờ mà lấy Vũ, Tắc vì với đức Khổng-tử. Đức Khổng-tử biết ý thế nên khổng dạy Lục công Quát ra rồi, ngài khen rằng : Quân-tử thay người ấy. Chuộng đức thay người ấy.*

422. Hoặc vấn Tử-Sản. Tử viết : Huệ nhân dã. Vấn Tử-Tây. Viết : Bỉ tai, bỉ tai. Vấn Quản-Trọng. Viết : Nhân dã. Đoạt Bá-thị Biện-ấp tam bách, phạn sơ tự, một xỉ vô oán ngôn.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Hiến-vấn từ 10).

DỊCH NGHĨA — *Có người hỏi ông Tử-Sản là người thế nào ? Đức Khổng-tử đáp rằng : Là người có ơn huệ với dân vậy. Lại hỏi ông Tử-Tây là người thế nào ? Ngài đáp : Kẻ kia ư, kẻ kia ư, là ta không biết. Lại hỏi ông Quản-Trọng là người thế nào ? Ngài đáp : Người ấy cướp của họ Bá ba trăm suất hộ ấp Biện, mà họ Bá phải tâm-phục, chịu cùng quản ăn cơm gạo lứt, suốt đời không có câu gì nói oán. (Quản-Trọng làm tướng mà Hoàn-công nước Tề. Họ Bá là đại-phu nước Tề, ăn lộc ở ấp Biện, sau vì có tội, mà Hoàn-công lấy ấp Biện phong cho Quản-Trọng. Họ Bá*

Huỳnh Chí Hào Kho Sách Xưa Quán Ven Đường

dù, mà không làm nổi quan đại-phu nước Đằng, nước Tiết, vì họ Triệu, họ Ngụy là thế-gia đại-tộc, lâm-già-lão chỉ phải ngồi chắp đại-cương : nước Đằng, nước Tiết, nước nhỏ việc phiền, làm đại-phu thì phải coi sóc được việc. Mạnh-công-Xước được rộng có thừa mà tài-lược không đủ, cho nên chỉ làm được gia-lão mà không làm được đại-phu.

424. Tử-Lộ vấn thành-nhân. Tử viết : Nhược Tang-vũ-Trọng chi trí, Công-Xước chi bất dục, Biện-Trang-tử chi dũng, Nhiễm-Cầu chi nghệ, văn chi dĩ lễ nhạc, diệc khả vị thành nhân hĩ. Viết : Kim chi thành-nhân giả hà tất nhiên ; kiến lợi tư nghĩa, kiến nguy thụ mệnh, cửu yêu bất vong bình-sinh chi ngôn, diệc khả dĩ vi thành-nhân hĩ.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Hiến-vấn từ 12).

DỊCH NGHĨA — *Ông Tử-Lộ hỏi thế nào là người toàn-đức ? Đức Khổng-tử đáp rằng : Có trí khôn như Tang-vũ-Trọng, không tham dục như Mạnh-công-Xước, dũng cảm như Biện-Trang-tử, nhiều tài nghệ như Nhiễm-Cầu, mà lại có lễ nhạc văn-vẻ thêm thì cũng đáng là bậc thành-nhân vậy. Ông Tử-Lộ nói : Đời nay không tất phải thế mới gọi được là thành nhân : thấy lợi mà nghĩ nghĩa không tham, gặp nguy mà liều mình không tiếc, lời giao ước lúc lâu bình-sinh dù đã lâu mà cũng không quên, như thế thưởng cũng đáng là bậc thành-nhân ở đời nay vậy.*

(Còn nữa) Đ. H. T.

Cái hỏa-tai lạ thường

Thiệt hại ước 40 000 đồng
Một người bị thiêu

Ngày hôm mồng một tết ở Samneua là tỉnh lỵ tỉnh Houa-phan (Ailao bị cháy to quá, tàn hại gần hết cả. Vì giờ thổi đã cho nên lửa bốc cháy lắm, không dầy trong mười lăm phút đồ-hồ mà bao nhiêu nhà trong làng bị cháy hết, không thể nào cứu được. Bao nhiêu nhà của người Lào, người Kách, người Nam, bao nhiêu kho hàng hóa, kho gạo chừa đến 4000 tạ thóc nhà phát thuốc bị cháy hết. Quan coi trị chỉ có Sam-neua có rỉnh-rằng số thiệt hại vào chừng bốn vạn đồng. Nhân dân trong hạt nay nay không có nhà cửa mà ở nhờ, không có quần mà mặc, không lương thực mà ăn. Tuần-phủ Lê-Dư đã có lời cho biết rằng sẽ cứ-cháy ở trong đồng tiền. Hiện chính-phủ đã lo liệu để trợ-cấp cho những nhà bị hại.

Bằng tá :

MM. Vương-văn-Thịnh, Vương-chánh-Dực, Hà-gang ; Hoàng-đức-Phương Bắc-kạn.

Trần-văn-Chiêu

M. Đào-chính-Kính, trợ-giáo Lai-châu.

Thông-phán hạng nhất :

MM. Trịnh-Bửu-Giao, Hà-giang ; Trịnh-trọng-Quang, Hưng-yên.

Thông-phán hạng nhì :

MM. Phạm-hữu-Dược, Bắc-trọng-Quang, Thái-bình ; Phí-xuân-Hảo Hải-dương. Ng-Cự, Phúc-yên ; Ng-v-Bình, Nam-định ; Trần-duy-Hàn Hà-nam ; Đỗ-đình-Hoạch, Hòa-bình.

Thừa-phái hạng nhất

MM. Đoàn-Huyến, Hà-đông ; Ng-kỳ-Xương, Hải-dương ; Ng-v-Gốc Kiến-an ; Phan-Lạc, Hưng-yên ; Đỗ-Nguyên-Quí, Lai-châu.

Thừa-phái hạng nhì :

MM. Ng-Nhân, Phú-thọ ; Hoàng-v-Thông, Bắc-ninh ; Ng-ngọc-Toản, Thái-nguyên ; Hồ-v-Khanh, Yên-bái ; Đỗ-đức-Đàn, Nam-định ; Vũ-v-Anh Bắc-ninh ; Nguyễn-duy-An, Hà-đông ; Vũ-xuân-Khoa, Hưng-yên ; Dương-hoàng-Giao, Hà-đông ; Ng-ba-Khải, Bắc-ninh.

Thừa-phái hạng ba :

MM. Phan-trọng-Tuân, Bắc-ninh ; Đặng-đức-Tô, Tô-văn-Đỗ Hà-đông ; Nguyễn-khắc-Quyến, Bắc-kạn ; Nguyễn-duy-Sinh, Hải-ninh ; Bùi-Cảo, Hưng-yên ; Vũ-ngọc-Bích, Hà-giang ; Phan-thúc-Toàn Sơn-tây, Phan-v-Thuyết, Hưng-yên ; Đàm-quang-Vinh, Bắc-giang ; Ng-Ôn, Hải-dương ; Ng-chí-Doãn, Bắc-ninh ; Ng-khắc-Niệm Lạng-sơn ; Ng-ngọc-Thuy, Phú-thọ ; Ng-kim-Liên, Bắc-kạn ; Ng-Trác, Bắc-ninh ; Trần-v-Lâm, Bắc-giang ; Ngô-Tuấn, Hà-đông ; Dương-đa Hồi Hưng-yên ; Phạm-quang-Giu, Bắc-ninh ; Ninh-Lang, Hà-đông ; Vũ-khắc-Quang, Bùi-đức-Lang, Hải-ninh ; Trần-văn-Dzu, Hải-an (Hải-phòng) ; Đặng-hữu-Dai, Vĩnh-yên.

Thừa-phái hạng tư :

MM. Trần-thế-Long Thái-bình ; Đỗ-v-Bảo Thái-nguyên ; Vũ-ngọ-Tuân, Thái-bình ; Ng-hữu-Trác, Yên-bái ; Ng-ngọc-Nhuận, Ninh-bình ; Trương-đình-Hịch Hà-nam ; Ng-Tiến, Hà-đông ; Ninh-hữu-Diên, Hà-nam ; Vũ-hữu-Tụng Lạng-sơn ; Ng-đức-Phụ Hưng-yên ; Ng-đăng-Mưu, Phúc-yên ; Vũ-v-Cơ, Bắc-ninh ; Phạm-v-Mai, Thái-bình ; Tô-doãn-Tri, Tuyên-quang ; Nguyễn-đình-Đức Nam-định ; Trịnh-văn-Nguyên, Thái-bình ; Ng-Liên-Tu, Hưng-yên ; Kiều-đình-Ung, Hà-đông ; Trần-x-Tiêu, Hải-dương ; Ng-x-Kiêm, Thái-nguyên ; Đỗ-trọng-Hàm, Bắc-ninh ; Nguyễn-duy-Huyến, Tri-huyện hạng nhất tại Haiphong

Giá bạc. — Kể từ ngày 20 Février này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 8 : 50.

Giá quốc-tế. — *Ngày 20 Février 1923* 3 /. 58,55 — 4 / 1918 61 90 5 /. 1915 19 6 74 75 — 6 / 1920 88 95 — 6 /. 1920 87 50.

Tàu tới. — Tàu *Ancers* tới Hon-dau ngày 20 Février 1923 bỏ 13 giờ và đến ngày 22 Février ở Haiphong sẽ chạy đi Saigon để sang Pháp. Tàu từ ở Hanoi sẽ sang xuống Haiphong chuyển xe lửa đi 20 giờ 7 phút tối 21.

Nghênh-tiếp các phái-viên của Nghị-viện. — Cái chương trình những ngày phái-bộ ở tại Hanoi như sau này :

Ngày 21, 10 giờ 30. Tiếp các đại-biểu các hội tại phủ Toàn-quyền.

Chiều : Đi thăm nhà thuốc lá, lò Đúc bát, hội Khai-trí Dự tiệc tại phủ Thống-sứ

Ngày 22. Sáng : Đi thăm đồn điền Borel ở Sơn-tây.

Chiều Đi thăm trường cao-đẳng, trường Bác-cổ. Dự tiệc của đại-biểu các hội mới.

Ngày 23 Sáng : Đi thăm các phố Annam.

Chiều : Đi thăm nhà máy gấy Đáp cầu, dự tiệc tại phủ Toàn-quyền.

Ngày 24 Sáng : Khánh-thành sông đào tiêu nước phèn ở Vĩnh-yên.

Chiều : Đi Haiphong.

Ngày 25 và 26 : Đi ngoạn cảnh vịnh Hạ-long rồi về Hải-phòng.

Ngày 27. Sáng : Đi thăm các nhà máy Haiphong.

Chiều : Về Hanoi.

Ngày 28 : Ông Nghị-viên Valude đi Đalat, ông Nghị-viên Maitre và quí phái-nhân ở lại Bắc-kỳ rồi lên Vân-nam.

Ở nhà ta-ga Hanoi và ở trước sân ga đã treo cờ lịch-sự để nghênh tiếp các phái viên tới nơi chuyển xe lửa ở Vinh ra chiếm hôm nay.

Cuộc công thải Đông-pháp — Đến ngày 1er Mars 1923, hồ 8 giờ sáng tại tòa Đốc-lý sẽ mở số lần thứ tư cuộc công thải Đông-pháp. Kỳ mở số này có :

Bốn giải. . . . . 1.000 đồng
26 — . . . . . 500 —
Một nghìn giải. . 100 —

Vì tình nhân mà trầm mình. — Sáng hôm qua, hồi 11 giờ có một người con gái ra sông cái trầm mình về phía dưới cầu đò mấy thước. Mấy lúc bấy giờ lại có một người lái đò đến là Trần-văn-Thuận trông thấy, liền ra với được đem lên bờ. Hỏi ra thì là tên là Mai-thị-Xuân nhà ở ngõ Tiên-xương ; vì bất bình với tình nhân là một thầy đội khố đỏ mà giận thân tại phận đến nỗi trầm mình như vậy.

Kính đáp các ngài mua sách luật mới. — Nhiều ngài đọc báo viết thư tới mua bộ luật mới của quan pho Binh-lương A. DUJEAN DE LA BATIE bằng chữ Quốc-ngữ nay là chữ Hán, vậy bản-quán đáp chung để các ngài tỏ rằng : bộ luật mới này toàn bằng chữ Pháp cả, không có chữ Quốc-ngữ hay là chữ Hán.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu mà nói (Rue des Pipes) số nhà 9 ở Hanoi.

Buổi chiều nào cũng khám bệnh từ 2 giờ đến 4 giờ, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3602

Tái kết duyên tân-truyện. — Bản-quán có tiếp được quyển *Tái kết duyên tân truyện* của ông Nguyễn-thuật-Quang mới xuất bản, vậy xin có lời cám ơn tác giả. Sách này viết lối thượng lục hạ bát, 19 trang, giá bán 0 p. 10

Ngạch chăng dậu. — M. Đào-đắc-Liêm công sự tại sở chăng dậu, quán làng Ngô-khê, tổng Yên-sỹ huyện Bình-lục (Hà-nam) được thưởng tăng cửu phẩm văn giai (9.2).

Ngạch thư ký. — M. Đỗ-đức Cung, thư ký tại sở Phú-thọ được thưởng tăng cửu phẩm văn giai (9.2).

M. Vũ-đình-Quán, nguyên thư-ký tại sở Pháo thủ Đáp-cầu, quán làng Đáp-cầu, tổng Đỗ-xá, huyện Võ-giàng, được thưởng tăng cửu phẩm văn giai (9.2).

M. Nguyễn-v Ban, thư ký phụ-tá ở Kiến-an, quán làng Văn-canh tổng Phương-canh, huyện Từ-liêm, được thưởng tăng cửu phẩm văn-giai (9.2).

Ngạch Khán-hộ. — Các viên Khán-hộ tập-sự có tên sau này, đều được thăng Khán-hộ thường hạng hạng tư :

MM. Phạm-văn-Hân, Vũ-bá-Tòng, Nguyễn-trung-Định, Nông-ích-Hiền, Nguyễn-văn-Thanh, Nguyễn-ngọc-Ái, Đinh-khắc, Mân, Nguyễn-văn-Hồi Nguyễn-hữu-Đại, Nghiêm-đình-Tạo.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

HOTEL DES COLONIES

HANOI

Chỗ nhà số 82, phố hàng Trống, này đơn mới thông riêng để tùy thích các quí khách muốn dùng riêng hẳn ở đấy cho biết-lực thì ngoài chúng ở đang nhà cũ này cũng thế.

Người làm trong Hôtel hiện nay đã nói cả.

Giá bữa ăn như sau này :

Có rượu . . . 1 $ 20
Không . . . . . 0 . 90

3631

Thi thống ngôn cho những người ở Pháp về. — Bản quán nhắc lại rằng kỳ thi thông ngôn mở riêng cho những người ở Pháp về, theo như nghị-định ngày 5 Novembre 1920 thì đến ngày thứ bai 26 Mars 1923 sẽ mở lại Hanoi.

Những người tình nguyện ứng thi phải đến các giấy chứng chỉ theo như nghị-định ngày 5 Novembre 1920 (điều thứ 3) và những người ở Hanoi thì phải để đơn gửi tòa Đốc-lý trước ngày 10 Mars 1923.

Thưởng-hàm — Phạm-văn-Các, giáo-học phụ-tá, quán làng Chuyên-nghiệp, huyện Duy-tiên được thưởng tăng cửu phẩm văn giai (9.2)

CÓ ĐẤT MUỐN BÁN

Một khu đất tại bờ sông (Quai Clémenceau) có nước độ 800 thước vuông có cả xưởng bán hàng nữa.

Ai muốn mua xin hỏi tại số 8, phố hàng Bát cũ (Rue Vieilles des Tasses) Hanoi.

3533

Hội-đồng ủy-viên của thành-phố. — Hội đồng ủy-viên đáng lẽ tối thứ sáu này họp, nhưng vì tối hôm ấy tại phủ Toàn-quyền có tiệc mừng các phái viên của Nghị-viện Đại-pháp thì hội-đồng lại hoãn đến tối thứ hai sau.

Giờ trận — Tết đã tàn, mà hôm nay mới ra về ngày tết, tiết trời mới hơi lành lạnh để cho các nam thanh nữ tú có thể mặc những áo ba mùa bảy mà trong mấy ngày tết vì trời nóng ở phải xếp xó mất.

Hôm nay gặp ngày gỗ trận ở Thái hà, lại được tiết trời mát mẻ, thêu rèn người đi hội đông lắm. Xe điện chuyển nào cũng giật ba lần mà không đủ chỗ.

Ngạch quan lại. — M. Mai-toàn Xuân Án-sát Nam-định được nghỉ phép 30 ngày, M. Hoàng-thụy-Chi, Án-sát, tổng-sự tại tòa nhì phá Thống-sứ sẽ quyền án sát Nam-định thay M. Mai-toàn Xuân.

Vì tình nhân mà trầm mình. — Sáng hôm qua, hồi 11 giờ có một người con gái ra sông cái trầm mình về phía dưới cầu đò mấy thước. Mấy lúc bấy giờ lại có một người lái đò đến là Trần-văn-Thuận trông thấy, liền ra với được đem lên bờ. Hỏi ra thì là tên là Mai-thị-Xuân nhà ở ngõ Tiên-xương ; vì bất bình với tình nhân là một thầy đội khố đỏ mà giận thân tại phận đến nỗi trầm mình như vậy.

Kính đáp các ngài mua sách luật mới. — Nhiều ngài đọc báo viết thư tới mua bộ luật mới của quan pho Binh-lương A. DUJEAN DE LA BATIE bằng chữ Quốc-ngữ nay là chữ Hán, vậy bản-quán đáp chung để các ngài tỏ rằng : bộ luật mới này toàn bằng chữ Pháp cả, không có chữ Quốc-ngữ hay là chữ Hán.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu mà nói (Rue des Pipes) số nhà 9 ở Hanoi.

Buổi chiều nào cũng khám bệnh từ 2 giờ đến 4 giờ, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3602

Tái kết duyên tân - truyện. — Bản quán có tiếp được quyển *Tái kết duyên tân truyện* của ông Nguyễn-thuật-Quang mới xuất bản, vậy xin có lời cám ơn tác giả. Sách này viết lối thượng lục hạ bát, 19 trang, giá bán 0 p. 10

Ngạch chăng dậu. — M. Đào-đắc-Liêm công sự tại sở chăng dậu, quán làng Ngô-khê, tổng Yên-sỹ huyện Bình-lục (Hà-nam) được thưởng tăng cửu phẩm văn giai (9.2).

Ngạch thư ký. — M. Đỗ-đức Cung, thư ký tại sở Phú-thọ được thưởng tăng cửu phẩm văn giai (9.2).

M. Vũ-đình-Quán, nguyên thư-ký tại sở Pháo thủ Đáp-cầu, quán làng Đáp-cầu, tổng Đỗ-xá, huyện Võ-giàng, được thưởng tăng cửu phẩm văn giai (9.2).

M. Nguyễn-v Ban, thư ký phụ-tá ở Kiến-an, quán làng Văn-canh tổng Phương-canh, huyện Từ-liêm, được thưởng tăng cửu phẩm văn-giai (9.2).

Ngạch Khán-hộ. — Các viên Khán-hộ tập-sự có tên sau này, đều được thăng Khán-hộ thường hạng hạng tư :

MM. Phạm-văn-Hân, Vũ-bá-Tòng, Nguyễn-trung-Định, Nông-ích-Hiền, Nguyễn-văn-Thanh, Nguyễn-ngọc-Ái, Đinh-khắc, Mân, Nguyễn-văn-Hồi Nguyễn-hữu-Đại, Nghiêm-đình-Tạo.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Số 5

NỮ-TRINH-THÁM

TRUẤN-PHONG dịch thuật

Truyện mấy nhà nữ trinh-thám, khéo đem cái tâm tư tinh mật cái thổ-đoạn khôn ngoan, đổi dạng thay hình, khinh thân mạo hiểm mà khám phá được mấy cái kỳ án. Xem truyện này để biết cái tài thám âm trích tình, bọn quân soa cũng không nhường gì các nhà đại-trinh-thám xưa nay vậy. Cho hay yếu liều tử đao vốn chia tình-anh trời đất ; đừng nghỉ lòng lan tình huệ không bằng đám lược nam-nhi.

Nhược bằng bảo hai người con gái ấy là không phải, con đẻ của Phi-Bảo sinh ra, đáng vẫn cho người thợ may rồi là thật. Thế nhưng nếu không phải là con đẻ thì Phi bảo cần gì phải giữ danh dự cho con, thì nhân được cái trăm mấy, vạ gì chẳng đổ phăng cả cho Hữu-Tài, để mình khỏi lôi thôi mất mồi. Ấy đó ! Cái trăm ấy có thể làm chứng cớ được đâu ?

Nói đến đấy Sở-Sam đưa mắt cho Tuệ-Châu mà rằng : Ấy đấy ! cái lấp lấp sau chị là thế, đã lấp lấp thì xét

hỏi cho kỹ, mà xét không ra chính là vì lấp lấp.

Tuệ-Châu chịu thua mà nói :

Phải. Thế thì bảo ? xin cứ tôi luôn đi ! Nàng Vi-viên lại kể rằng :

Nhưng Kim-Phú vẫn không chịu, cứ khăng khăng một mực rằng : Thưa cụ lớn, Không đời nào lại có cái ngẫu nhiên đến thế.

Sở-Sam nói :

Đoán ấn như thế thì chết ! Đoán ấn mà cố chấp như thế thật là một cái lầm to. Vậy tôi xin bể một điều đi ; Bảo rằng hai người con gái thì hình mảo viết thư đưa cho Hữu-Tài, điều đó cũng có lẽ. Thế như ?, vẫn bốn mẹ Hữu-Tài, cũng thấm H-u-tài đi vắng, thế thì bức thư đưa tự bao giờ ? Lấy đâu Hữu-Tài còn ở nhà chăng ? thì với mấu sao lại mới đến nỗi, tức khám còn thấm rẻ khả được ? Tự sau khi Hữu-Tài đã đi vắng, thì bức thư lấy đưa cho ai ? mà mượn ai đưa cho. Ôi ! Cái thư ấy không phải là cái thư mượn người đưa hộ được! Tay vậy ! Cái thư cũng chưa chắc đã có ! Lỗ tinh cốt ở mấy giọt máu, chớ không ở mấy hàng chữ đâu ! vậy thì bức thư kia chưa chắc đã có. Vậy cứ lẽ mà nói, tôi xin hỏi bức thư, bay một vuông kẻ ăn thấm mấu đó chẳng hạn, đưa cho Hữu-Tài tự lúc nào ?

Chúng tôi đều chịu mà rằng : Phải. Lời thế thì mới phải !

Nàng Vi viên nói rằng : Em thật có tài trinh thám, sau này có lẽ trở nên một cô Nã-phá-luận-khắc ở Á-đông nay cũng chưa biết chừng.

Lúc đó rượu đã ngà ngà, chúng tôi liền ăn cơm với nhau, rất là vui vẻ. Nàng V—v-ên vừa ăn vừa kể :

Duy thám-mẫu tôi đoán, thì cũng như em Sam vừa rồi ! Thân-phụ tôi tin không thấy mối, mới vào kể chuyện với thám mẫu tôi Thám-mẫu tôi lắc đầu rằng : Thôi nhầm rồi ! Ở, gì nhầm tò ông ơi, bảo rằng bức thư ấy đưa cho Hữu-Tài thật ra rồi, thì, ở tự bao giờ ? Bảo rằng tự lúc Hữu-Tài còn ở nhà, thì viết thương sao mau còn mới, mà bảo rằng trong khi Hữu-Tài đi vắng thì gửi ai đưa cho Hữu-Tài ? mà bức thư ấy có phải là bức thư có thể gửi người đưa hộ được đâu ? Vậy thì cứ lẽ rằng : Cái ấn nay không có cái gì can thiệp đến Hữu-Tài cả !

Thân-phụ tôi nằm nghĩ lấy làm phải, liền hỏi ;

Thế thì làm thế nào được bây giờ ? Thám mẫu tôi rằng :

Ấy phải làm như thế, như thế!

Thân phụ tôi mới tỉnh ra.

Bấy giờ sáng, hôm mười ba, bỗng có lý dịch làng Đông hương, cách

thành chừng bảy dặm, đến báo rằng: Đêm hôm qua, người làng ấy là Phạm-vi-sinh bị ám sát. Thân-phụ tôi liền đi khám xác ngay.

Hôm mười bốn, cho trát bắt tên Chu-Ba-Thâm nhà ở ngoài cửa Bắc. Nhưng lệ đều ngo ngác, duy Kim-Phú thì cũng có hiểu được đôi chút duyên-do. Ấ-thâm đã bắt đến nơi, thân-phụ tôi liền quát hỏi rằng :

Mày giết tên Ngưu-lão-Tam, vì cớ gì vậy ? Ấ-thâm sợ không nói thành tiếng, nét mặt xám ngắt, Thân-phụ tôi lại quát rằng :

Mày muốn chối phải không ? Mày gặp ta giáo-hoạt đến đâu, cũng khôn chối !

Ấ-Thâm để lơi hoàn hồn lại, kêu van mà thưa rằng :

Cụ lớn soi xét ! Xin cụ lớn đem trời soi xét, chúng con là người lương thiện, đâu dám giết người. Thân phụ tôi mỉm cười mà rằng :

Đừng chối ! không chối song đâu ? mày là bảo cho mà hay, mày lại không phải là Chu-Ấ-thâm, mà chính là Bốc-lão-Lang đó. Còn tên Phạm-vi-Sinh bị ám sát, là mày giết, nhưng chính tên nó là Ngưu-lão-Tam.

Ấ-thâm mắt vía kinh hồn, nét mặt xám như gà-cắt-tiết. Thân-phụ tôi lại quát :

Ấ ! thằng này gan bóc bùa thật ! Đã ta nói cho mà nghe ! mày chính là thằng đại-du-côn ở Đồng-sơn tên là Bốc-lão-lang đó ! mày ở Đồng-sơn, phạm ăn không biết mấy lần mà kể, liều thay vẫn đổi bộ mà trốn sang đây. Tên Ngưu-lão-Tam cũng là tay đại bợm ở đó, cũng mày có thù thường muốn giết mày mới thôi, nên cũng theo đổi mày đến đây mà đổi tên là Phạm-vi-Sinh. Chúng mày đến đây, chiếc ép những quân vô-lại bần dịa, để kéo cánh mà tụ lẫn nhau, vì nỗi vậy cánh đông, mà chúng may chưa làm gì được nhau cả. Tên chủ tiệm thuốc Trường-thọ là Ngô-phi-Bảo đi lại muốn bán hai đứa con gái cho Ngưu lão-Tam, mà không hợp giá, nên sự Lão Tam thù mà kéo cánh với mày. Hôm với mày, sẽ bán cho hai người con gái, vì không phải duyên vừa lứa, mà hai con gái đến thất cổ chung thăng ! Lão Ngưu lão-Tam đi lại với Pai-bảo, có nhẽ tay người con gái, cái ngón cường-bạo ấy làm cho việc sau này càng xuất liệt thêm mau, mày vì thế mà giận lây sang Lão-Tam đó. Vì rằng cái cớ Lão-Tam lỗ-mãng trước, mà mày thất vọng sau, nên mày tức Lão-Tam bao nhiêu, giận Lão Tam bao nhiêu, thì lại muốn giết nó bấy nhiêu. Góp bao nhiêu hiềm với thù xưa, mà đến nỗi xảy ra cái án mạng : mày giết Lão-Tam đó Mày đã chịu nhận chưa ?

Lúc đó Ngưu-lão-Tam nết mặt xám ngoét, cứ lẩy đầu mà kêu rằng :

Cụ lớn soi xét ! Cụ lớn ngàn năm soi xét ! Tội chúng con thực đáng chết ...! Xin cụ lớn rộng cho chúng con nhờ !

Thân phụ tôi lại sai người bắt Ngô-phi Bảo đến và hỏi :

Sao mày lại giết con mày ?

Pai-Bảo sợ hãi mà rằng : Chúng con khi nào lại nỡ giết con. Con chúng con đẻ ra nuôi nặng nên người, khi nào nỡ giết !

Thân-phụ tôi lại hỏi :

Mày lại còn ăn cắp đồ ở xưởng gỗ Giá công nữa ! mày đã biết tội chưa ?

Pai-Bảo cũng lưỡ, không dám nói gì gio lau mơ cái giọng ran ran mà tâu rằng :

Chúng con thương thiện, yên phận làm ăn, khi nào lại dám ăn cắp.

Thân-phụ tôi nói : Ta biết mày lắm, đã ta nói cho mày biết, còn hơn là mày tự kể lội mày. Mày vốn là một thằng dại-bợm vàng mày, trước vẫn làm nghề buôn người hẳn thị ! Con mày ! Vốn không phải mày đẻ, chẳng qua cũng là một cái hàng hóa mày buôn khi trước. Đến nay đã nhớn hơi có bộng, dáng, nên muốn bán cho Ngưu Lão-tam để kiếm lời.

(Còn nữa)

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

鋪金寶南

BIJOUTERIE — ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi — 16, Rue de la soie, 16 — Hanoi

CHỮ TẮC : Vàng, xuyến, hột, nhẫn, giây

Ngạch tuần-cảnh — MM. Bùi-khắc-Tăng và Phạm-hữu-Đạo, nguyên cựu binh, nay đều được bổ làm lính cảnh sát. Niên hồng mỗi người là 112p.

Ngạch binh-sĩ. — M. Phạm-văn-Dần, lính khố đỏ hàng nhất, tòng sự tại sở Địa-dư, quán làng Hậu-lái-trung, tổng Vi-xá huyện Duyên-hà, được thưởng tăng cửu phẩm văn giai (9.2).

Ngạch Mật-thám — M. Phạm-v-

VIỆC TRUNG-KỲ

BÌNH-ĐỊNH

Gian hội-tinh. — Quan chánh Công-sự Fries mới được thưởng độ ngũ đẳng Bắc-đẩu-bội tinh, vậy quan Khâm-sứ Trung-kỳ Pasquier đại-nhân, đã thân-hành vào Qui-nhơn gắn bội-tinh cho quan Công-sứ, hôm

Một sự nguy-hiểm

Độ rầy là độ sắp có mưa phùn, nghĩa là độ những bệnh ho, bệnh đau cuống phổi, bệnh đau màng phổi, nói tóm lại là những bệnh về các cơ-quan hô-hấp thường xảy ra nhiều, vậy phải cần-thận lắm làm sao mới được. Thực thế, chẳng nói thì ai nấy cũng biết,

Cuộc thi vẽ kiểu nhà Hội-quán

Hội Bắc-kỳ Công-Thương Đồng-Nghiệp (chi hội Haiphong) định treo giải về kiểu nhà hội-quán.

Giải nhất. . . . . 50p.

Giải nhì. . . . . 20p.

tonh bạo nên. Có nhiều thợ khác đã làm hàng lấn nên quí khách đặt tối-riêng.

BÁN : — Vàng điệp Vinh thịnh-long, mặt đã thực (để sáu mặt), ngọc-thạch, giấy đeo thơ-sạch, giấy kim-khánh giấy kim tiền, đồng-hồ quả quít về bạn và về tân, v. v.

Buổn bán chân-thực, tốt lấy sự tin của khách hàng.

2642

Nhà Bản-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Quà tết của hiệu Bào-chế Montès

Nhân dịp tết Nguyên-đán gần đến ; Bản-hiệu định biếu các ngài chút quà tỏ ích là HẠ GIÁ RƯỢU BỔ-DƯỠNG-M-TÔU — TONIQUE TONKINOIS xuống mỗi chai 0$25 (hai hào rưỡi), chỉ tính có 2$00 (hai đồng) thôi !

Kể từ ngày 15 tỏ đến hết ngày 30 tháng chạp ta thì hết hạn (du 31 Janvier au 15 Février 1923).

Hiệu bào-chế MONTÈS, 54, phố Paul Bert, Hanoi.

Được từ đích.

Nhà ở gần báo phủ Nho-quan. — Kể từ ngày 1er Mars 1923 trở đi, nhà điện báo thứ hạng ở phủ Nho-quan (Ninh bình) sẽ nhận gửi cả những bưu-kiện thường (Colis postaux ordinaires) rằng cho đến 10 cân là cùng.

Tòa hương-thẩm. — Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Không phải là chửa khi giới. — Tên Đỗ-đình-Bích làm ruộng phải tòa án Trùng-trị Hanoi phạt 100 quan về tội chứa một khẩu súng cỗ ở trong nhà. Tòa Thượng-thẩm xét rã tên Đỗ kắc-Nhân muốn bỏ chị gái tên Bích làm vợ vì tên Bích bất sức ngăn trở việc vẫn danh ấy, nên tên Nhân đem lòng thù, lấy một khẩu súng lục cũ đặt vào nhà tên Bích rồi đi báo quan về khám. Tòa Thượng-thẩm xét rã tên Bích bị phạt oan nên tha cho.

Như thế có lẽ tên Nhân sẽ phải bị xéo về tội chứa khí-giới súng lục-lắc.

Thôn đồng ăn cắp phiếu quốc trái. — Có một tên nào không rõ ăn cắp cẩm M. Bạch-thái-Bưởi 24 phiếu quốc trái đưa cho tên Trần-quang-Thinh làm thư ký ở nhà máy Sợi Haiphong để bán. Tên Tojnh lấy thế cầm một người tên là Thành đem bán nhà Ngân-hàng 17 phiếu, còn 7 phiếu thì đem bán cho người khác. Sau việc lộ ra, đem tên Thịnh ra xét hỏi thì nhất định chối quanh, nên đưa ăn cắp ra những phiếu ấy không thể nào bắt được. Vì có đủ chứng có rõ-ràng tên Thịnh đem bán những phiếu ấy cho tên ăn Trùng-trị Haiphong phạt 6 tháng tù, tòa Thượng-thẩm y án.

Ăn cắp trong luôn một tháng trời. — Nguyễn-thị Sửu làm nghề mụ chung, trong vòng một tháng trời cứ ngày ngày đến đổi thì ở nhà làm khuy, lại ăn cắp một ít xương bỏ lẫn vào phần gánh ra góp dần lại đem bán. Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt Thị-Sửu ấy 3 tháng tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

Nạn ô-tô. — Chiều mồng 2 tết, một cái ô-tô có mấy người An-nam ngồi, khi qua đường Yên-phụ thì quệt đổ phải một cái xe sắt trong có một người đàn bà và một đứa trẻ con ngồi đều bị thương rằng cả. Vậy mà ô-tô ấy không dừng lại.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Xác M. Ao-ho-Tsune đã tìm thấy — Trong mấy số trước bản báo đã đăng việc một người phó-thương Trung-hoa là M. Ao-ho-Tsune là chủ hiệu Tong-nam-lý ở Haiphong trong khi đi tàu với con trai về Quảng-đông mà thấy mất. Người con trở về Haiphong trình sở Cẩm và có hứa sẽ tìm thấy xác thì tặng 400 đồng. Từ bấy đến giờ, nhiều người đi tìm mà vẫn không thấy.

Ngày ba mươi tết, tàu *Haiman* ở Hương-cảng sang, khi đi qua Đồ-sơn thì thấy xác ấy, liền cho người báo cho hiệu Tong-nam-lý biết. Hiện liền cho một chiếc tàu ra tìm thấy xác ở Ninh-chất gần Đồ-sơn rồi chiều mồng một đưa về Haiphong.

M. Tsune năm nay vừa 55 tuổi, sang đây buôn bán đã ngoài ba mươi năm, được 12 con mà gần cả lắm. Gia-quyến quyết rằng không phải tự-tử. Vậy thì có lẽ ngã xuống bến chăng. Việc ấy Tòa án sẽ tra ra mối. Tử thi nay đã để vào áo quan kẽm rồi đưa về Quảng-đông mai táng.

Cháy. — Chiều hôm mồng một tết, hồi 3 giờ 30 phút hỏa ở đường Sadi Carnot, tại nhà một người hàng thịt tên là Lạch, hôm nọ vừa mới trúng một cái giải 300 đồng trong cuộc đánh số Chavigeon. Tuy chữa rất mau, mà cũng cháy hết 30 nóc nhà lá. Thiệt hại cũng khá to.

ĐÁP-CÂU

Chết đuối — Sáng mồng 2 tết, có một người lính Lê-dương, thuộc đội lính kèn cũng với hai người bạn đi HƯNG-YÊN

Cướp đường — Hôm 29 tết, thầy cai-trạm Trương-xá ở tỉnh về trạm, khi tới kilomètre 16 hồi hơn 6 giờ bị một bọn 3 đứa côn-đồ ra chặn đường cướp lột hết cả xống áo và tiền nong. Người ta nghi tên ou-li xe kéo thầy ta có chung phần với lũ côn-đồ, vì lúc 6 giờ thầy cai thấy giới gần tối có bảo tên xe ngồi lại ở một làng gần đó, sáng mai về trạm sớm, nhưng tên xe không chịu ngủ đỗ, nói rằng gần đến địa phận làng nó rồi không sợ gì, tuy vậy hắn cố tình đi chậm để tới sập xuống cho lũ côn-đồ tiện dịp bóc lột. Hiện nay đã bắt tên xe lẫy tổng lao rồi.

Tự tử bằng súng — Hồ. 12 giờ hôm mồng ba tết một người lính khố xanh xác ở nhà pha không biết vì duyên cớ gì lấy súng kề vào cổ, chán đẹp có cho đạn nổ tự tử, chết ngay tại chỗ. Quan liên cho đòi tên lính ấy đến tra hỏi thì tên lính ấy chịu ngay.

Người lính ấy liền bị bắ-ngục và nghe đâu đã phải luận tội phạt 20 năm khổ sai

Mổ bụng mà tự tử. — Cách vài hôm nay ở lỗ Ao-hồ có xảy ra một sự rất lạ, là có một chàng thiếu-niên kia mổ bụng mà tự tử. Khi chàng lấy dao mà mổ bụng thì trong nhà chẳng ai biết đến, mãi đến khi biết thì thấy chàng lấy vải miếu đắp bụng lại mà ruột đã đổ ra ngoài nhiều lắm, tinh-thần thì đã mê man không còn biết gì nữa. May sao kịp đem đến nhà thương mà điều trị thì mới được lành. Nghe đâu người ấy chỉ vì bực mình một nỗi rằng mình đã khôn lớn trưởng thành mà không làm nên thân danh như những người anh em trong nhà, chỉ cứ ở nhà mà lêu phiền-não tốn-tém cho cha mẹ, tên mới tự tâm đoản-kiểu như vậy. Nghĩ cũng là một điều khảng-khái, nhưng đến khảng-khái ấy thường cũng chẳng phải là một điều khá khen vậy.

Thời tiết. — Mấy hôm nay khí trời nồng nực lắm, suốt ngày nồng chang chang như rằng mùa hè, lắm người đã phải cầm quạt mặc áo đơn như là tiết mùa hè vậy. Vì thời tiết ấy mà lắm người phải đau, nhất là bệnh ho, nhức đầu và nóng lạnh nhiều lắm. Năm nay trong mùa đông thời tiết đổi thay quá lắm, cho nên người thường mắc lắm bệnh. Có lẽ vì thế mà đường Nam giao ngày nào cũng thấy đám đưa.

Ngày hôm ấy hồi 5 giờ chiều, các quí quan và tỉnh-đường ba Đ nh đã lề-tục tại dinh quan Sứ, để nghênh tiếp quan Khâm-sứ và dự lễ gần bội tinh.

Đến chín giờ tối, quan Khâm-sứ mới đến ; 10 giờ. Trước khi gần bội-tinh, thì quan Khâm-sứ có đọc một bài chúc mừng quan Công-sứ. Đại khái ngài kể những công-trạng lớn lao, càng những lễ chánh đáng, đã làm cho quan Công-sứ được cái về vang ấy ; cũng có lời chúc mừng cho ngài.

Đọc xong thì nghe về tay một hồi lâu. Đoạn rồi quan Công-sứ đáp lại một bài.

Đại ý ngài có lời cảm ơn quí chánh-phủ đã rộng thưởng ngài ; và cảm ơn quan Khâm-sứ, để chẳng nề đường xa, mà thân hành đến nơi, để chính tay gắn danh dự cho ngài.

Đọc xong thì cử tọa đều vỗ tay mừng, rồi thì quan Khâm-sứ đem mời đây cho ngài, và nưng cốc sâm-banh chúc mừng. Xong cuộc thì giải tán. Quan Khâm-sứ ngồi đem lại đó, qua bữa sau thì thượng trình lên Kouma, Bammelhaut, sau phần hồi Kinh địa.

Cấm cờ bạc. — Đã biết rằng trong ba ngày tết, thì lệ thường thiên-hạ gọi là ngày ăn chơi. Nhưng sự ăn không phải tốn hại cho thái quá được. Duy có cái chơi là nên lo nên sợ hơn cả. Vì chơi khó mà giữ được mực thích-trung ; nhất thiết cái chơi tiền giữa bạc, thì cái tiền cái bạc không sao có chừng được, chỉ có hết bạc hết tiền thì mới hết cái chơi mà thôi

Vì các lẽ đó, nên quan chánh Công-sứ đã thương-nghị cùng tỉnh-đường, thông sức cho phủ huyện, tổng thôn hay trước, là tết năm nay cấm tuyệt có bạc ; còn các cuộc chơi tổng, như bài-chòi, sóc-đĩa, cờ-người v. v. thầy đều không cho phép.

Ấy là một điều ta phải nên mừng, đừng có ta thán rằng. Ba bữa xuân nhật mà quan cấm chơi cờ bạc.

Người ta cần dùng nhiều thợ và coolies để làm việc tại mỏ than Đông-triều.

Hỏi tại Công-ty ở Quảng-yên ; số 2, phố Francis-Garnier, Haiphong. Ở Thái-bình và Nam-định thì hỏi viên thay quyền cho bản-hội. 3538

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng các bách của bản-hiệu, đến khi có mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đặt được, lại nói thứ thuốc bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớ rõ :

« **Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi.** »

Nay kính,
ED. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

VIỆC KINH-ĐÔ

Một người lính cảnh-sát phạm tội dâm ác. — Vừa rồi có người lính cảnh-sát đem một đứa con gái ăn mày 12 tuổi vào nhà thương trong khi ban đêm để điều trị, vì đứa bé ấy đã bị ai cưỡng-dâm cho đến nỗi quá lắm không thể kể ra đây được, mà cũng vì thế mà đứa con gái phải mê man. Xét ra thời chính là người lính cảnh-sát đem nó vào nhà thương. Quan liền cho đòi tên lính ấy đến tra hỏi thì tên lính ấy chịu ngay.

Người lính ấy liền bị bắ-ngục và nghe đâu đã phải luận tội phạt 20 năm khổ sai

Mổ bụng mà tự tử. — Cách vài hôm nay ở lỗ Ao-hồ có xảy ra một sự rất lạ, là có một chàng thiếu-niên kia mổ bụng mà tự tử. Khi chàng lấy dao mà mổ bụng thì trong nhà chẳng ai biết đến, mãi đến khi biết thì thấy chàng lấy vải miếu đắp bụng lại mà ruột đã đổ ra ngoài nhiều lắm, tinh-thần thì đã mê man không còn biết gì nữa. May sao kịp đem đến nhà thương mà điều trị thì mới được lành. Nghe đâu người ấy chỉ vì bực mình một nỗi rằng mình đã khôn lớn trưởng thành mà không làm nên thân danh như những người anh em trong nhà, chỉ cứ ở nhà mà lêu phiền-não tốn-tém cho cha mẹ, tên mới tự tâm đoản-kiểu như vậy. Nghĩ cũng là một điều khảng-khái, nhưng đến khảng-khái ấy thường cũng chẳng phải là một điều khá khen vậy.

Thời tiết. — Mấy hôm nay khí trời nồng nực lắm, suốt ngày nồng chang chang như rằng mùa hè, lắm người đã phải cầm quạt mặc áo đơn như là tiết mùa hè vậy. Vì thời tiết ấy mà lắm người phải đau, nhất là bệnh ho, nhức đầu và nóng lạnh nhiều lắm. Năm nay trong mùa đông thời tiết đổi thay quá lắm, cho nên người thường mắc lắm bệnh. Có lẽ vì thế mà đường Nam giao ngày nào cũng thấy đám đưa.

HIỆU ÍCH-KỶ

Ở Hà-nội, Phố Hàng Giấy, số 68

Mở đã hơn hai mươi năm **bán các thứ sách học chữ Pháp, chữ Quốc-ngữ, các thứ chuyện ta và giấy, bút, mực.**

Buôn ở bên Tây, hàng tốt, giá rẻ, buôn bán thực thà đâu cũng biết.

Hiệu có nhiều những thứ này :

1° **Ngòi bút** : *Militaire (răng cưa), Renommée (cánh tiên), Incomparable (vô song), Hộp bút 12 ngòi.*
2° **Mực bút,**
3° **Quản bút** : *1° Vệ-sinh (bên Pháp mới chế), 2° Ba dầu đen.*
4° **Bút chì**, *Marquise, Baignol,*
5° **Sổ** *Bà dầm,*
6° **Bìa ngũ sắc** *(25 và 30 cán),*
7° **Giấy viết** *làm ở bên Pháp, 3, 4, và 5 cân.*
8° **Giấy vẽ** *và sổ croquis,*
9° **Tẩy** *(dầu bò.)*
10° **Chuyện quốc-ngữ.**

Cung-chúc tân-niên
TONG-YUNE-TAI

SÁCH LUẬT MỚI

Quan phó Bình-lương, *A. Dejean de la Bâtie*, giáo-sư trường Cao-đẳng Đông-Pháp, mới soạn một bộ luật mới sau này :

1° QUỐC TẾ CÔNG PHÁP (Droit international public) giá. **3$00**
2° QUỐC TẾ TƯ PHÁP (Droit international privé) giá. **3$00**
3° HÀNG HẢI PHÁP LỆ (Droit maritime) giá. . . . **3$00**
4° THƯƠNG LUẬT HỌC (Droit commercial) giá. . . . **4$00**

(Tiền cước gởi đi các tỉnh, tỉnh ngoài).

Mấy bộ sách Luật này, bản-quán đã giới thiệu ở số báo ngày 25 Septembre trước.

Bộ luật mới này, soạn toàn bằng chữ Pháp cả.

BÁN TẠI BẢN-QUÁN

Dịp tết ta tới nơi này
NÊN BIẾN :
Hiệu MAZOYER & Cie
Số 98, Phố HÀNG TRỐNG, HANOI
(Ngang cửa nhà quán hội Khai-Trí-Tiến-Đức)

SẮP MỞ



Chữa bệnh đau ngực và các bệnh yếu sức bằng dầu gan cá thu viên

Thường thường tôi thấy nhiều người bệnh đông dầu gan cá thu nước kêu bỏng vào mồm thấy hôi khó chịu, cho nên thường họ không chịu được một hồi lâu mà phải bỏ không dám dùng nữa. Vả đã bao nhiêu lời cổ-động ở các báo trương ngợi ta đã từng đọc tới, cũng vẫn biết rằng cái sự tiến bộ về đường hóa-học đã tìm ra cách chế lại và lọc lấy những nguyên-chất của dầu gan

Nước hoa – Sà-phòng, vân vân.
GIÁ BÁN CỰC HẠ
Quí-khách mua hàng, ngài nào cắt mảnh báo-bạch này mang lại, bản-hiệu xin tính giảm giá 5 phần. 3519

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng, chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường

PACHOD Frères & Cie LYON

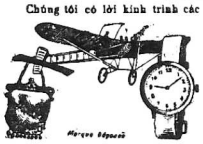
華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ. Hanoi
號八廿牌門齒痛行兩藥寶

Chúng tôi có lời kính trình các quí-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiều khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thủ thức rất quí, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Viễn-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tử bình bằng sứ, vân vân.

Chúng tôi lại vừa rồi, bản hiệu lại mới thỉnh thêm được giảm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các quí-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lắm cám ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA
2633 *Bijoutier, n° 28. Rue des Paniers, Hanoi.*





Hãy nhớ thuốc đối mua đi.

BỆNH NGOÀI DA NHƯ LÁ:

Mụn, mẩn đỏ, hắc-lào, ngứa, sưng huyết-quản, lở và các nốt mẩn khác vì bệnh giang-mai mà phải ra điều bởi tại máu cả. Vậy muốn chữa thì phải dùng một thứ thuốc thay máu rất mạnh. Thuốc thay máu thì không thuốc nào công-hiệu bằng thuốc:

Dépuratif Richelet

Dù bệnh mới hay lâu, miễn là vi-mu sinh ra, thì khỏi. Thuốc này lại chữa cả các chứng đau xương, thấp nữa.

Bán ở các hàng lục-hợp to.

HẮC-LÀO	ECZÉMA
thì 3 tuần khỏi	thì 25 ngày là chừng



NAM-THÁI 南泰

26, Quai Clémenceau, 26
(*Tức là phố Bờ-sông, số nhà 26*)
HANOI

Hiệu tôi có bán gỗ lim cây, gỗ phiến, gỗ gụ, gỗ tạp và các thứ xẻ sẵn thành-khí, có cả bàn ghế làm sẵn bán và có gạch xây tường. Hàng tốt, giá xin tính phải.

NAM THÁI
2021 *Kính-cáo.*

SPORTSMEN!!

Vous trouverez les

RAQUETTES EXTRA SAIDA
BALLES TENNIS BUSSEY
et accessoires

Chez Société «QUẢNG-HƯNG-LONG»
N° 79, Rue des Paniers, Hanoi
2014

CỬA HÀNG

GUIONEAUD FRERES

BORDEAUX – HANOI HAIPHONG

RƯỢU VANG — RƯỢU MẠNH
ĐỒ HỘP THỰC-PHẨM ĐỦ THỨ
Hiệu buôn bán từng đầm thật-thà — Hiệu mở ra ở xứ Bắc kỳ từ năm 1890

Có lời ba cáo cùng bạn hàng bản-quốc biết rằng: nhân dịp tết ANNAM bản-hiệu có sang nhiều thứ rượu ngon nổng thơm ngát tốt, rượu vang quý thượng hạng, rượu sâm-banh rất ngon, rượu mùi đủ các thứ rất quý, cùng kẹo chocolat bởi một làm bằng các thứ quả bán giá hạ hơn tất cả các nơi khác.

Vì giá đã hạ rồi nên bản hàng đến mua không bớt nữa. Mà bản hiệu đoan rằng các thứ hàng hiệu bán là thực hiệu cả.

Nếu Hàn-tương có hàng quý đến bản thử về nếm xem với khẩu giá chắc hẳn [illegible]

敬 柏 荻 堂 必 神 點 堂 春 監

Thuốc lở châu-phách-tán

Thuốc lở châu phách này, rất thơm sạch mát, mà chóng khỏi, bất cứ trẻ con người lớn, tìm ra phải lở sâu quăng sâu xương sâu chăm com khoét, thẳm lắm ăn tai, thối tai. Các chứng lở ngứa ngoài da, tuổi nào khỏi cả, lo nhất giá 0$50, lọ nhỏ giá 0$30, lọ nhỏ giá 0$15, mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. Thuốc này và thuốc cao răng, thuốc đau bụng kinh niên, thuốc bảo thận hoàn, đều là bản-hiệu mới tinh chế ra cả, mà kỳ Hội-chợ Hanoi vừa rồi bán được cho thuốc kỳ rất nhiều, sau hàng tạp-hóa và các hàng bảo chế các tỉnh hiệu đã nhiều nơi mua buôn để bán lẻ. Các nơi đã ăn-định có bán hộ như sau này: hiệu *Mọc-Bình Tự*, 136, phố hàng Bông, Bờ bán bán lẻ, 63, phố hàng Bông, hiệu *Sinh-Hóa Đường* 82, hàng Bông, nhà in *Đông-tinh Ấn-quán* 22, hàng Gai, nhà in *Thực-Nghiệp Ấn-quán*, 42, phố Hàng Bồ, hiệu *Đông-Hưng-Viễn* bán cao-lâu và hiệu *Vĩnh-Hợp-Xanh*, hiệu *Hạnh-Hóa-Đường* bán bào chế hàng Buồm, hiệu *Văn-Xuân* chụp ảnh, 12 hàng Điếu, hiệu *Vạn Xuân-Đường* làn 18, hàng Trống, hiệu *Thuận-Lợi*, 11, phố Cửa nhà thờ, hiệu *Gia Long*, 18, phố Tiên-tsin, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, 69, hàng Bồ, hiệu *Quảng-Lợi*, 23 và hiệu *Bắc Hợp*, 27, phố Cửa nhà thờ, hiệu *Vĩnh-Thường*, 27, Ha-trung, hiệu *Phương-Đình*, 100, Cầu gỗ, hiệu *Phạm-xuân-Trang*, 62, hàng Bạc, hiệu *Hưng-Long*, 27 hàng Bát-đàn, hiệu *Hạnh-Nhân-Đường*, 61, và hiệu *Sang-Thường*, 62 Phúc-kiến, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long*, 21, phố khách Haiphong, hiệu *Hoa-Sinh-Đường*, 167 phố khách Haiphong, hiệu *Quảng-Lợi-Long* 28, hàng Sang Nam-định, hiệu *Vạn An* phố Tân-lị-ải tỉnh Yên-bay, hiệu *Đức-Thắng* phố Tiệt lợi tỉnh Viet-tri, hiệu *Hòa-Phong*, 166, phố Đông-thi Bắc-ninh, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa Phủ-yên-thủy, hiệu *Tuyên-hi* tỉ mày to tỉnh Tuyên-quan, hiệu *Sơn-Chương*, 61 Wing lok Hong kong. Các nơi kể trên có bán hộ cả thuốc thầy xem người và cho thuốc sẵn dùng khắc nữa, đều công hiệu cả. Xin các quí-khách chiếu cố

Bản-hiệu VẠN-XUÂN-ĐƯỜNG
Số 211, phố Tiên-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin)
Cẩn kạnh

Nhân dịp tết Nguyên-đán An-nam này

TRONG VÒNG CẢ THÁNG FÉVRIER

Các ngài nên nhớ cho rằng:

Hiện nay tại Hiệu Bào-chế CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert (trước cửa hiệu Gió đã trông sang)

đã bắt đầu tặng các quí-khách mua hàng từ 2$00 trở lên mà trả tiền ngay:

Hoặc 1 lọ EAU DE COLOGNE thượng hạng
Hoặc 1 chai VIN TONIQUE RECONSTITUANT số 33,500

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN-LÝ đi CHỢ RIỀU
Đi ra YÊN LÝ chạy hết 1 giờ rưỡi rồng xe chuyển xe lên tới nhất ở Bến-thủy về ở Vinh ra.
Đi CHỢ RIỀU Phủ-Quỳ đi hết 1 giờ xuống đến ga Yên Lý xe tập chuyển xe lên về Vinh và Bến-thủy.

ĐƯỜNG VINH VỀ HUẾ
Ở VINH đi hết 4 giờ rưỡi rồng đến Đồng-hà vừa kịp chuyển xe tới vào Huế.
Ở ĐỒNG HÀ ra hết 3 giờ rưỡi sang xe khi chuyển xe lên thẳng nhất ở Huế ra.



Auto-Postale

Công-Ty chúng tôi xin trình quí-khách biết: kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên Lý về Phủ-Qnỉ ra ga Yên-Lý. Ở Phủ-Quỉ có 3 phiên chợ Hết buôn bán sầm sất lắm các quí-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các quí-khách đi lại đường Vinh-Đồnghà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên cẩn ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin liệt quí khách đánh giây thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ Riều thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare; mà đường Vinh-Đồng-Hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đồng-hà gare. 2012

Số 78

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(*Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân mới nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra, soạn theo lối đàn-tứ, nay xin đích thân văn nào để hiến các độc-giả*)

NGUYỄN-BỈ-MỤC dịch thuật

Phu-nhân cứ mặc, không đến khuyên-giải, lại đứng dậy trang điểm truyền các nữ-ý thu xếp đồ-đạc trong nhà và nấu cơm ăn. Phu-nhân nói:

— Ta nên ăn cơm cho no, kẻo chẳng bao lâu sẽ có thánh-chỉ đến bắt.

Khi người nhà dọn cơm, phu-nhân kéo *Tản-sĩ-tháng* dậy, bắt phải cùng ăn và bảo rằng:

— Tôi cùng phu-quân vĩnh-quyết là ngày hôm nay!

Tản-sĩ-tháng không chịu dậy, xua tay mà bảo rằng:

— Thôi, phu-nhân đừng ăn-cần hão nữa! Phu-nhân nỡ lòng mà bỏ cái dạ-dài già cả tôi. Bây giờ tôi mới biết phu-nhân thật là một tay hiền nội ưu... tôi chết đã vậy, nhưng xót-thương thay cho phu nhân sau này song the chiếc bóng, bọ hàng vắng vẻ biết lấy ai mà nương tựa sớm khuya. Phu nhân tức giận trong một thời, mà khiến cho hại bọ: *Tản* và *Trương* này phải bai hoại danh giá.

Tản-sĩ tháng vừa nói vừa khóc, hai hàng nước mắt, lã chã tuôn rơi, rồi nắm thìa-thìa nó. Phu-nhân nghĩ cũng thương tình, nhưng định để cho chàng hãy nghỉ một giấc liệu chừng nàng *Hạng-ngọc-thanh* đã vào làm-pháp rồi, bấy giờ sẽ hay. Phu-nhân vẫn giả cách hầm hầm nói gở, cứ đập bàn đập ghế mà si-mắng *Tản sĩ-tháng* là kẻ bạc tình.

Lại nói chuyện nàng *Hạng ngọc-thanh* đêm hôm ấy lời thời đi theo tên lão-xương-đầu, vừa đi vừa khóc. Tên Lão-xương đầu nói:

— Nàng *Hạng-ngọc thanh* ơi! Nàng nên dào bước đi mau kẻo trời sáng rõ thì có nhiều điều không tiện. Khi đi tới đấy, hễ thấy xe ngựa các quan tiền triều, nàng cứ kêu to lên, tự-khắc các quan phải hỏi.

Nàng *Hạng ngọc thanh* nghĩ vậy, liền cau mày nghiến răng, bước dào mấy bước, tiến thẳng vào trước cửa thành. Quân thị-vệ hai bên quát to lên mà rằng:

— Con mụ nào thế kia, dám cả gan liều vào cửa cấm!

Chúng vừa quát mắng thì bỗng có một cỗ xe đi đến. Người ngồi trên xe tức là một vị tôn-thất *Tĩ nương*. Bà ở nàng *Hạng-ngọc thanh* gọi sen rón-rén qui ở ngang đường mà bẩm rằng:

— Tiện-nữ này có một việc muốn xin đại-vương đẹ lòng thương mà soi-xét cho.

Các quân thị-vệ đều tuốt gươm ra, quát to lên rằng:

— Quái lạ! con mụ nào mà dám cả gan ngăn-trở loạn nghi như thế! nhà-ngươi muốn kêu việc gì thì đã có các nha-môn, đức đại-vương đây khi nào lại xét đến những việc lầm-thuổi nhỏ nhặt.

Nàng *Hạng ngọc-thanh* vừa khóc vừa nói:

— Vương-hầu tôn-trọng có cái trách-nhiệm thay quyền thánh-thượng soi-xét dân-tình, tôi thiết-tưởng việc gì lại không đáng bỏi. Huống chi tiện-nữ đây lại là phận-nghịch trọng-tội, muốn nhờ đại-vương rủ lòng với thánh-thượng cho tiện nữ được thề nhận mà tự xin đền giam.

Các quân thị-vệ đều xua đuổi ra chỗ khác mà bảo rằng:

— Nhà-ngươi cho ngăn trở loạn-nghi mà để đi lụy đến chúng ta.

Nàng *Hạng-ngọc-thanh* nghe nói, liền đứng ngay dậy mà rằng:

— Đại-vương đã không xét cho thì tôi cũng chẳng tiếc gì cái thân sống thừa này nữa!

Nàng *Hạng ngọc-thanh* nói xong, thò tay vào túi áo, rút một lưỡi dao con ra toan liều mình tự-tử. Các quân thị-vệ thấy vậy, vội vàng giật lấy lưỡi dao thì nàng *Hạng-ngọc-thanh* lăn ra đẩy mà khóc.

Tĩ-nương truyền đứng xe lại và bảo các thị-vệ rằng:

— Các ngươi cọi người con-gái ấy đến đây để ta hỏi xem việc gì.

Thị-vệ vâng mệnh gọi nàng *Hạng ngọc-thanh* lại. Nàng *Hạng-ngọc-thanh* mừng rỡ, lẫn-gật nước mắt, rồi theo thị-vệ đến gần trước xe, phủ phục xuống đất, không dám ngẩng đầu lên. *Tĩ nương* ngồi trên, chỉ thấy hình-dung yêu-điệu, chứ không biết nét mặt xấu đẹp thế nào, mới cất to tiếng mà mắng rằng:

— Nhà-ngươi là người con gái, có việc chi con-con, sao không làm giấy kêu với các nha môn, mà dám cả gan ngăn-trở xe ta. Lại toan liều mình rất dao tự tử, thế thì không thể tha tội cho nhà ngươi được.

Nói xong, truyền thị-vệ bắt giải ra pháp-trường đề nghị tội. Quân-sĩ vâng lệnh, một tiếng dạ ran, sẽ kéo người lôi, bắt hàng đem đi giải hợp. Nàng *Hạng-ngọc-thanh* lại kêu rầm lên mà rằng:

— Xin đại-vương hãy cho tiện nữ được nói một lời thì dẫu xẩy chín bậc phù-đồ, cũng không phúc bằng!

Tĩ nương nghe lời, lại truyền bảo các thị-vệ rằng:

— Khoan đã! nếu vậy thì hãy cho được nói một lời, để ta xem oan-uổng những điều nào, rồi sau sẽ giao cho pháp trường tội-tội.

Nàng *Hạng-ngọc-thanh* nói:

— Tôi không có sự gì oan-uổng, chỉ vì *Hàng nương* ngày nay bị tội, nắp phải toan-gia tru-lục, liệu-nề đây thực là một người liều-thiếp chưa cười của trưởng-tử *Hàng-nương* tên gọi *Hàng-khải phương*. Từ khi đính ước kết-hôn, vẫn để ở riêng một chỗ tại chốn hương-thôn, vậy nên ngày nay tôi mới biết tin thiết nghĩ không dám trốn-tránh lới trời, tự xin đền giam, chứ không hề có phạm tội chi cả.

Nàng *Hạng-ngọc-thanh* nói xong, nức-nở khóc. *Tĩ-nương* nghĩ thầm: Nếu vậy thì đáng khen cho cái lòng trung nghĩa của *Hàng-nương*, cầm-bách được biết bao nhiêu kẻ; nào-ha trần gia-bình xin liều mình theo chết, nào một người liều-thiếp chưa cười, cũng xưa tay thì nhân đều giống. Thế thì tả chẳng *Hàng nương* quyết không có lòng phản-nghịch.

(*Còn nữa*).

Imprimerie de Trung Bắc Tân Văn
Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1776 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY THỨ TƯ 21 FÉVRIER 1923

Trung Bắc Tân Văn